

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет ветеринарної медицини та тваринництва
Кафедра внутрішньої патології та морфології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсової роботи з дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 21 «Ветеринарія»

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Житомир 2025

Укладачі: Ковальчук Ю.В., кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри внутрішньої патології та морфології
Карпюк В.В., кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри внутрішньої патології та морфології

Рецензенти: к. вет. наук, доцент кафедри ветеринарної епідеміології
Романишина Т. О.;
к. вет. наук, доцент кафедри внутрішньої патології та морфології Грищук Г. П.

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на засіданні кафедри внутрішньої патології та морфології Поліського національного університету (протокол № 1 від 26.08.2025) і засіданні навчально-методичної комісії факультету ветеринарної медицини та тваринництва Поліського національного університету (протокол № 1 від 29.05.2025)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ОЛОЖЕННЯ.....	4
2. КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ.....	5
3. ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
4. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
5. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
Розділ I. Registratio.....	9
Розділ II. Anamnesis vitae et anamnesis morbi.....	10
Розділ III Status praesens communis.....	10
Розділ IV. Status praesens localis.....	10
Розділ V. Лабораторні дослідження.....	10
Розділ VI. Diagnosis et diagnosis differentialis.....	11
Розділ VII. Prognosis qvoad vitam et valetudinem completam.....	11
Розділ VIII. Decursus morbi et therapia.....	11
Розділ IX. Epicrisis.....	12
6. ЗАХИСТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	13
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	16
Додаток А.....	17
Добаток Б.....	18

ВСТУП

Підготовка ветеринарного лікаря, як спеціаліста вищої кваліфікації, складається із освоєння теоретичних основ клінічних дисциплін та оволодіння практичними навиками діагностики; лікування і профілактики хвороб тварин.

Після вивчення дисципліни «Загальна і спеціальна хірургія», відповідно до навчального плану в 9-му семестрі здобувач вищої освіти виконує курсову роботу у вигляді історії хвороби. Виконання такої роботи поряд з іншими формами навчання здобувачів являється одним із методів підготовки висококваліфікованих лікарів ветеринарної медицини.

Історія хвороби відображує перебіг захворювання, патологічного процесу і являється матеріалом для оцінки роботи лікаря і закладу в цілому. Необхідно пам'ятати, що одне і те ж захворювання у різних тварин має свої особливості і симптоми його бувають різні, як за вираженістю, так і за тривалістю.

Історія хвороби має виховне значення. Здобувач за допомогою регулярних записів, які необхідні при веденні історії хвороби, перевіряє дію лікарства, привчає себе до самостійного спостереження що в свою чергу розвиває у нього критичне мислення, відповідальність, бо історія хвороби має велике наукове значення і може бути представлена в якості юридичного документа.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Головна мета курсової роботи полягає в тому, щоб на конкретному прикладі прослідкувати прояв і перебіг хвороби, ефективність лікувальних засобів, що застосовували, а також дати розгорнутий аналіз даних, отриманих в процесі обстеження тварини, спостереження за перебігом хвороби та закінченням хвороби.

У процесі виконання курсової роботи здобувачі вищої освіти розвивають і вдосконалюють такі **спеціальні компетентності**:

СК02. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК03. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

СК04. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК09. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

Очікувані результати навчання:

РН03. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

РН04. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

РН15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та

біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

За курації хворої тварини здобувач зобов'язаний:

- 1) вести систематичне спостереження за хворими тваринами;
- 2) проводити необхідне лабораторне дослідження;
- 3) виконати лікувальні процедури;
- 4) аналізувати матеріали історії хвороби.

Термін курації, як правило, визначається тривалістю перебігу хвороби.

Курацію виконують один або два здобувачі під керівництвом лікаря ветеринарної медицини господарства або викладача кафедри. За курації здобувачі поряд з лікуванням і діагностичними дослідженнями дбають про своєчасну і правильну годівлю, доглядають за хворими тваринами, утримують їх у чистоті. Щоденно о 8 і 19 годині проводять термометрію, визначають пульс, дихання, загальний стан тварини. Лікувальні процедури виконують відповідно плану лікування в години, визначені розпорядком дня і кратністю застосування препаратів. При вибраківці тварини або летального випадку складають відповідний документ (акт вибраківки, протокол розтину), що додається до історії хвороби. Виконувати курацію здобувачі можуть в період академічних занять або під час навчальної чи виробничої практики на тваринах, які залишаються в клініці або в господарстві для стаціонарного лікування.

2. КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Виконання курсової роботи контролює керівник – викладач кафедри.

Завдання керівника – консультувати щодо проведення клінічних і лабораторних досліджень та встановлення вірного діагнозу, призначення ефективного лікування із використанням сучасних лікарських засобів; сприяти формуванню наукового мислення, самостійності думок, творчих навичок, розвитку мови здобувачів вищої освіти; навчити доповідати по основних розділах і роз'яснювати зміст своєї роботи, а також вміння аргументувати висновки.

Функції керівника:

- допомагає в проведенні клінічних і лабораторних досліджень та встановлення вірного діагнозу і, відповідно, формулюванні теми курсової роботи;
- формулює завдання на виконання курсової роботи;
- надає допомогу у формулюванні мети і завдань дослідження;
- рекомендує необхідну для вивчення наукову, методичну та спеціальну літературу;
- систематично контролює хід роботи та виконання завдань;
- перевіряє остаточний варіант курсової роботи, рецензує і оцінює роботу.

3. ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вибір теми – досить важливий етап підготовки курсової роботи. При цьому необхідно враховувати: відповідність теми курсової роботи діагнозу хворої тварини, поставленому за результатами проведених досліджень; наявність можливостей використання у ході дослідження конкретного дослідного матеріалу; відповідність теми курсової роботи науковим інтересам та можливостям здобувача. Вибір загального напрямку та тематики дослідження при виконанні курсової роботи здійснюється здобувачем освіти на основі орієнтовного переліку тем, запропонованих керівником (викладачем кафедри) та з урахуванням особистих наукових уподобань здобувачів.

Орієнтовні теми курсової роботи:

1. Пахово-мошонкова грижа.
2. Гнійне запалення зап'ясткового суглоба.
3. Травмування рогів.
4. Артроз заплесневого суглоба.
5. Новоутворення в ділянці голови.
6. Гнійний кон'юнктивіт.
7. Випадіння прямої кишки.
8. Гнійний кератит.
9. Актиномікоз.
10. Рікетсійний кератокон'юнктивіт.
11. Сторонні тіла в стравоході.
12. Увеїт.
13. Гостро гнійні процеси в ділянці холки.
14. Флегмонозні процеси в ділянці пальця.
15. Запалення яремної вени.
16. Гнійний пододерматит.
17. Асептичні процеси в ділянці холки.
18. Копитна гниль овець.
19. Випадіння культі сім'яного канатика.
20. Міозит спини і попереку.
21. Ретикулоперитоніт.
22. Запалення загальної піхвової оболонки і кукси сім'яного канатика.
23. Пупкова грижа.
24. Запалення передміхурової залози.
25. Запалення рогівки.
26. Новоутворення молочної залози.
27. Запалення зап'ясткового суглоба.
28. Параанальний аденіт собак.
29. Переломи стегнової кістки.
30. Запалення згиначів пальця і міжкісткового середнього м'яза.
31. Дивертикули стравоходу.
32. Екзема в ділянці першої фаланги.
33. Черевна грижа.
34. Дерматити в ділянці першої фаланги.
35. Запалення зап'ясткового
36. Тарзальні тендовагініти.

- суглоба.
37. Вроджені аномалії анального отвору.
39. Переломи променевої кістки.
41. Прекарпальний бурсит.
43. Кровотеча.
45. Параліч променевого нерва.
47. Запалення рогівки.
49. Вправна інтравагінальна грижа.
51. Запалення яремної вени.
53. Травматичне пошкодження препуція та статевого члена.
55. Хронічне асептичне запалення (водянка) загальної піхвової оболонки у кастрованих тварин.
57. Новоутворення на статевому члені та препуції.
59. Вивих колінної чашки.
61. Флегмона вінчика.
63. Некробацильоз копит.
65. Новоутворення повік.
67. Переломи великомілкової та маломілкової кісток.
69. Гнійне запалення в ділянці гомілкового суглоба.
71. Кон'юнктивіт телязіозний.
73. Випадіння прямої кишки.
75. Ретикуло-перитоніт.
77. Розтяжіння путового суглоба.
79. ревматичне запалення копит.
81. Гематома вушної раковини.
83. Лімфоекстравазат.
85. Рвана рана в ділянці стегна.
87. Флегмона стегна і гомілки.
89. Абсцес в ділянці нижньої щелепи.
91. Некробактеріоз в ділянці копита.
38. Сечокам'яна хвороба.
40. Запалення препуція.
42. Періодичні запалення очей у коней.
44. Інфекційне запалення судинного тракту ВРХ.
46. Вип'ячування і випадіння очного яблука.
48. Ретробульбарна флегмона.
50. Поверхнєве запалення повік і їх вільного краю у собак.
52. Гострий і хронічний катаральний кон'юнктивіт.
54. Флегмонозний кон'юнктивіт.
56. Фолікулярний кон'юнктивіт.
58. Фібринозний кон'юнктивіт.
60. Запалення слізного мішка.
62. Механічні пошкодження рогівки.
64. Поверхневий кератит.
66. Виразка рогівки.
68. Хронічні помутніння рогівки.
70. Запалення внутрішнього вуха.
72. Запалення лімфатичних вузлів.
74. Флебїт.
76. Фурункульоз холки.
78. Рани грудної стінки.
80. Пневмоторакс.
82. Гемоторакс.
84. Спондильоз.
86. Травми передшлунків.
88. Зміщення сичуга.
90. Запалення серозної оболонки черевної порожнини.
92. Специфічний вогнищевий пододерматит.

4. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується здобувачами в поза аудиторний час. Строк виконання встановлюється навчальним планом. За кожним здобувачем закріплюється хвора тварина, яка протягом 2–3 діб, повинна бути клінічно обстежена з лабораторним аналізом крові, сечі тощо.

Об'єм написання курсової роботи 18–25 сторінок комп'ютерного тексту. Текст розміщують на стандартних листках формату А4 з полями: верхнє та нижнє – 2 см. ліве – 3 см, праве – 1,5 см. Текст розміщується на одній стороні листа. Заголовки виділяють великими літерами.

Курсова робота повинен мати тверду обкладинку (швидкозшивач) та титульний лист (Додаток А).

При написанні курсової роботи здобувач повинен використовувати спеціалізовану літературу за обраною темою (8–15 джерел).

Список використаних джерел формується здобувачем за вибором одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток Б).

Книги: прізвище та ініціали автора, назва книги, місто видання, видавництво, рік видання, сторінки, наприклад:

Борисевич В. Б., Панько І. С., Іздепський В. Й. Спеціальна ветеринарна хірургія. К.: Вид-во УДАУ, 2003. 495 с.

Ветеринарно-медична офтальмологія : навчальний посібник / В. Б. Борисевич та ін. Київ : Арістей, 2006. 212 с.

Статті в збірниках: прізвище та ініціали автора, назва статті, назва збірника, номер тому і випуску, місто видання, видавництво, рік видання, сторінки, наприклад:

Ільніцький М. Г., Шевченко Ю. М. Розробка методів синтезу комплексного препарату "Песил" для лікування ран і профілактики хірургічної інфекції. *Вісник Білоцерківського державного аграрного університету*. Вип.11., Біла Церква, 2020. С. 44–49.

Статті в журналах: прізвище та ініціали автора, назва статті, назва журналу рік видання, номер журналу сторінки, наприклад:

Ковальчук Ю. В. Лікування гнійних ран у свиней. *Consilium medicum. Хірургія*. 2016. № 2. С. 145–149.

При посиланні на літературні джерела в тексті вказують ініціали, прізвище автора і рік опублікування праці в круглих дужках, наприклад: В працях М. Г. Ільніцький (2020) та ін., відмічено... або Вчені (М. Ю. Шалдуга 2018; М. В. Рубленко, 2020 та ін.) встановили...

В список літературі, слід вносити тільки ті джерела, на які є посилання в тексті. Якщо першоджерела не вдалось знайти, в тексті і списку літератури

відмічають: Цитовано за...

Після списку літератури ставлять число, місяць, рік і підпис куратора.

5. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Розділ I. Registratio

1. Вид _____, стаття _____, інвентарний номер _____
кличка _____, вік _____, масть і прикмети _____
 2. Належність _____
 3. Адреса _____
 4. № запису в амбулаторному журналі _____
 5. Дата амбулаторного прийому _____
 6. Діагноз при надходженні на амбулаторний прийом (первинний
діагноз) _____
 7. Дата початку стаціонарного лікування _____
 8. Діагноз при надходженні на стаціонарне лікування _____
-
9. Дата вибуття тварини із стаціонару _____
 10. Діагноз заключний _____
 11. Кількість лікувальних днів на амбулаторному лікуванні _____
на стаціонарному лікуванні _____
 12. Діагноз патолого-анатомічний (при загибелі або вимушеному
забої тварини) _____
 13. Спеціальні дослідження _____
 14. Операція _____
 15. Результати лікування _____
 16. Підпис куратора _____

Заповнюючи пункти 6, 8 і 10, необхідно пам'ятати, що діагноз на протязі курації може змінюватись. Наприклад: вивих путового суглобу може ускладнитись периартикулярним фіброзитом, осифікуючим периартритом: гематома в ділянці грудної клітки може ускладнитись абсцесом, гнійним остеомієлітом ребра; вправима пупкова кила може перетворитися у невправну, а через деякий час може стати защемленою; гнійний синовіт при відсутності своєчасного втручання переходить в капсулярну флегмону; гнійний панартрит, ендометрит, мастит з гострих – в хронічний.

Пункт 12 заповнюють, якщо тварина загинула або вимушено забита.

В пункті 13 записують проведені спеціальні дослідження: малеїнізація, туберкулінізація, дослідження на бруцельоз, рентгенографія, спеціальні проби і т. п., вказують дату і результат дослідження.

В 14-му пункті вказують виконану операцію: артротомія, лапаротомія, герніотомія, трахеотомія, езофаготомія, кастрація, оваріоектомія, кесарів розтин, ампутація матки, фетотомія т. д. Дату і повний опис операції дають у відповідному розділі.

В останньому 15-му пункті пишуть про видужання із відновленням функції або про видужання з визначеним ступенем втрати функції. Наприклад, кнур, який хворів гнійним орхітом, кастрований видужав без ускладнень. В цьому випадку необхідно відмітити: "Тварина видужала з втратою функції"; тварина, яка хворіла ревматичним запаленням копит, при своєчасному лікуванні може видужати без ускладнень, з відновленням функції.

Розділ II. Anamnesis vitae et anamnesis morbi

A) Anamnesis vitae

В цьому розділі необхідно надати дані, які відносяться до життя тварини до захворювання, відмітивши умови утримання, годівлі, догляду, експлуатації; проводились щеплення проти інфекційних захворювань, якими хворобами хворіла тварина, вагітність наданий час, кількість лактацій.

Б) Anamnesis morbi

Вияснюють, коли і при яких обставинах захворіла тварина, яка спостерігалась клінічна картина; лікувальна допомога, коли, в якому об'ємі вона надавалась, які клінічні симптоми зникли на протязі захворювання, які з'явилися.

Розділ III Status praesens communis

В цьому розділі описують об'єктивні дані, отримані в день і час обстеження хворої тварини: температура, пульс, дихання: стан слизових оболонок, лімфатичних вузлів, органів кровообігу, органів дихання, органів травлення, сечостатевої системи, органів зору, нервової системи, молочної залози, органів руху, загальний стан, вгодованість.

Виконуючи відповідні завдання треба уникати формулювань в "межах норми", "без змін", потрібно надати об'єктивні дані про стан волосяного покриву, шкіри, слизових оболонок, загальний стан, вгодованість, користуючись визначеннями, прийнятими в клінічній діагностиці. Окремими підрозділами широко висвітлюється стан всіх систем органів: дихання, харчотравлення, серцево-судинної, сечостатевої, нервової, апарату руху.

Розділ IV. Status praesens localis

Описують дані про стан патологічного процесу, вказуючи його локалізацію, вираженість і ознаки: припухлість, її розміри, консистенція (флуктуація, крепітація, ондуляція, щільність); температура - гаряча, холодна; чутливість - болюча, не болюча, втрата чутливості розміри рани з визначенням тканинного дефекту; кількість витіків, їх колір, запах; наявність кишень і т. п.

Розділ V. Лабораторні дослідження

Наводять дані про лабораторні дослідження сечі, фекалій, крові, витьоків із рани або вмістимого патологічної порожнини, гістологічні або гістохімічні дослідження тканин, бактеріологічні і бактеріоскопічні дослідження, ранових відбитків, дослідження на сепсис, бруцельоз, туберкульоз: рентгенологічні дані (необхідні лабораторні дослідження проводять в залежності від характеру

патологічного процесу).

Розділ VI. Diagnosis et diagnosis differentialis

Цей розділ оформляють з урахуванням вище наведених досліджень. Диференціювати захворювання необхідно від подібних, що мають характерні для визначеної групи процесів ознаки. Наприклад, при діагнозі "абсцес" необхідно диференціювати його від гематоми, новоутворення, кили, кісти, якщо патологічний процес локалізований у відповідній ділянці тіла, ендометрит – за екссудатом і ступенем ураження шарів стінки матки, тощо.

Розділ VII. Prognosis qvo ad vitam et valetudinem completam

Необхідно передбачити можливий перебіг хвороби по відношенню до життя, роботоздатності і відновлення функції органу, який нерідко буває різним. Наприклад: при вивиху плечового суглобу у коня прогноз по відношенню до життя в більшості випадків благополучний, а по відношенню відновлювальної функції – частіше неблагополучний або сумнівний. З урахуванням багаточислених випадків патології прогноз може бути благополучним, обережним, сумнівним, неблагополучним.

Розділ VIII. Decursus morbi et therapia

Записи ведуть щоденно в формі щоденника

Дата	T °C		П уд/хв		Д рух/хв		Перебіг хвороби	Лікування, режим
	Р	В	Р	В	Р	В		

Заповнюючи 8 графу в день надходження хворої тварини, відмічають дані перебігу хвороби, ознаки і діагностичні дослідження, що вказані у відповідних розділах, або наводять коротко їх перелік. З другого дня лікування необхідно вказувати про перебіг хвороби, ознаки і діагностичні дослідження, так як уже на другий день деякі ознаки можуть зникнути, змінитися або з'явитися нові.

В 9-й графі наводять застосовані процедури і препарати їх дозу, шляхи введення, рецепти. Вказують: тварина знаходилась на прив'язі, у станку стаціонару, або без прив'язі, або на пасовищі; відмічають склад раціону.

При оперативному втручанні, відмітивши – operatio через усю стрічку дають детальне описання: підготовка, техніка операції, які застосовувались знеболюючі речовини та інші медикаменти. Нижче слідує щоденний запис за приведеною вище формою.

По закінченню курації здобувач, опрацювавши відповідну літературу з даного питання, повинен проаналізувати отримані в процесі курації дані і дати обґрунтування до постановки діагнозу; вказати патогенез процесу і механізм клінічного проявлення хвороби, механізм дії використаних лікувальних засобів. Це висвітлюється в епікрізі.

Розділ IX. Epicrisis

В даному розділі здобувач повинен, виходячи з власних спостережень та літературних даних, відобразити аналіз матеріалу історії хвороби тварини, курацію якого проводили. Таким чином, це фактично другий самостійний розділ, свого роду додаток, що переслідує педагогічну мету навчити працювати з літературними джерелами, аналізувати випадок який спостерігали (патогенез і перебіг процесу) і детально обґрунтувати поставлений діагноз і застосоване лікування (М.В. Рубленко, 2024). Таким чином, ця частина історії хвороби являється методичною основою розвитку клінічного мислення у студентів.

Визначення захворювання. Тут повинен бути вказаний уточнений діагноз і наведено визначення патологічного процесу, наприклад, гнійним артритом називається процес, при якому уражуються всі анатомічні елементи суглобу; абсцесом називають запальний процес, що супроводжується утворенням порожнини, наповненої гноєм відмежований гранулюючою стінкою, і т. д.

Надалі викладення епікрізу повинно служити обґрунтуванням для даного діагнозу.

Етіологія. Наводять достовірні дані із анамнезу і можливі причини хвороби: необхідно виділити ті причини, які обумовили виникнення даного захворювання. В закінченні розділу дають аналіз етіологічних факторів, що викликали захворювання. При ньому враховують організм і навколишнє середовище в цілому, так як таке розуміння етіології може дати вірне трактування суті самого патологічного процесу.

Якщо в результаті обстеження хворої тварини причини даного патологічного процесу лишилися не виясненими, то висловлюють припущення або наводять можливі етіологічні фактори за літературними даними.

Патогенез. В цьому розділі необхідно описати розвиток хвороби від початкових її ознак до закінчення хвороби; якщо захворювання закінчилось загибеллю тварини, то наводять дані патологоанатомічного розтину і додають акт. Описання повинно ґрунтуватись на відповідній літературі даних загальної хірургії, нормальної патологічної фізіології, пат анатомії, біохімії, мікробіології та інших джерел. При цьому куратор повинен показати уміння аналізувати літературні дані і обґрунтувати патогенез описуваного випадку.

Якщо курується хвора тварина із патологічним процесом який уже розвивається, потрібно описати патогенез в цілому за даними анамнезу, результатам досліджень та за перебігом хвороби в період курації.

Клінічна картина. Описують клінічні ознаки даного захворювання. Необхідно розкрити найбільш характерні ознаки захворювання. Для підтвердження їх наводять дані гематологічних, серологічних, бактеріологічних, цитологічних та інших досліджень. На основі патогенезу пояснюють клінічну картину. Описання клініки ведуть з додаванням фотографій, рисунків, целофаногам, рентгенограм і т. д., об'єктивно відображають картину хвороби. На фотографіях або рисунках повинні бути зроблені відповідні цифрові або буквені позначки із посиланням на них в тексті.

Описання клініки повинно переслідувати мету – показати динаміку зміни картини хвороби.

Обґрунтування діагнозу. В цьому розділі потрібно зробити висновок, що даний діагноз поставлений на основі визначених досліджень і клінічних ознак.

Описання диференційно-діагностичних ознак потрібно проводити з урахуванням схожих захворювань, при розгляді яких можуть виникати труднощі в постановці діагнозу.

Прогноз визначають з урахуванням складності процесу, анатомо-функціональних змін і результатів лікування з передбаченням у відношенні життя тварини, функції органа у зв'язку з господарським його використанням.

Обґрунтування лікування і профілактики. В цьому розділі необхідно показати, що отримано в результаті застосування тих чи інших засобів; описують існуючі методи терапії.

Описання лікувальних заходів ведуть в тій послідовності, в якій їх застосовували. Описання фармакодинаміки необхідно пов'язати з клінічною картиною і розвитком хвороби. Куратор повинен обґрунтувати призначення вказаних методів лікування. Тут потрібно відмітити допущені помилки в лікуванні. У випадку оперативного втручання, необхідно обґрунтувати вибір використаного методу (детальний хід операції повинен бути описаний в розділі VII).

Тут також відмічають режим утримання, годівлі і обґрунтування до цього.

В кінці історії хвороби у стислій формі роблять резюме, де підбивають підсумки спостережень із короткою оцінкою методів і способів лікування, вказують в якому стані виписана тварина, як її слід використовувати. Наводять економічні розрахунки витрат лікування, визначають господарсько-економічну доцільність або недоцільність лікування тварин із подібним захворюванням. Після резюме дають перелік використаної літератури.

Додаток до історії хвороби. 1. Графік температури, пульсу та дихання. 2. Результати спеціальних досліджень: рентгеноскопія, рентгенографія, фістулографія, алергічні, серологічні, бактеріологічні, гістологічні та ін. 3. Результати лабораторних досліджень: крові, сечі, шлунковою соку, шлункового вмісту, фекалій, ліквору, ексудату тощо. У разі смерті тварини додають протокол розтину.

6. ЗАХИСТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Після перевірки курсової роботи проводиться її захист. Робота подається керівнику щонайменше за десять днів до захисту, перед цим офіційно перевіривши її на наявність академічного плагіату. У роботу вкладається звіт подібності про перевірку її системою Strike Plagiarism.

Курсову роботу переглядає викладач – керівник курсової роботи відповідно до критеріїв її оцінювання і виставляє попередню оцінку. Відзначаються позитивні сторони і недоліки роботи, допущена чи не допущена вона до захисту, виставляються відповідні бали щодо оформлення пояснювальної записки та ілюстрованої частини. Керівник, перевіривши

роботу, може повернути її для доопрацювання разом із письмовими зауваженнями.

Здобувач повинен усунути виявлені недоліки у встановлений термін, після чого робота остаточно оцінюється. Інші позитивно оцінені роботи допускаються до захисту.

Здобувач вищої освіти здає оформлену курсову роботу на кафедру у встановлені терміни, про що старший лаборант робить запис у журналі реєстрації курсових робіт.

Захист курсової роботи відбувається прилюдно перед комісією, яка складається з трьох осіб, а саме: завідувача кафедри, наукового керівника курсової роботи і викладача, який викладає дисципліну «Загальна і спеціальна хірургія».

На захист здобувачу виділяється 10 хвилин робочого часу, протягом якого необхідно доповісти основні положення роботи, починаючи зі вступу і закінчуючи заключенням.

Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінюється курсова робота членами комісії після її захисту студентом за 100-бальною шкалою з наступним переведенням даних 100-бальної шкали оцінювання в п'ятибальну шкалу.

Загальна кількість балів включає оцінки:

- змісту, власних результатів досліджень, оформлення курсової роботи (до 60 балів);
- захисту курсової роботи (до 40 балів).

Критерії оцінювання змісту, власних результатів досліджень, оформлення курсової роботи:

55–60 балів – зміст курсової роботи відповідає темі; розділи опрацьовані в повному обсязі, результати виконаних завдань/досліджень і висновки характеризуються логічністю викладу теоретичних і практичних знань; залучені матеріали фахових видань, монографій, збірників тез; етика посилань дотримана; співпраця з керівником дотримана; оформлення курсової роботи відповідає вимогам до тексту, шрифту, полів, оформленню списку літератури, таблиць, рисунків; стилістичні і граматичні норми дотримано.

45–54 балів – матеріал окремих розділів курсової роботи неповний, аналіз конкретний, але з невисоким рівнем його інформаційного забезпечення; залучені матеріали навчальних підручників та посібників, періодичних видань; етика посилань дотримана частково; зауваження керівника враховані; курсова робота, в основному, оформлена згідно з установленими вимогами, але є незначні помилки і неточності.

36–44 балів – зміст окремих розділів роботи не відповідає темі, результати виконаних завдань/досліджень і висновки окремих тем не мають логічного викладу теоретичних і практичних знань; відсутній чіткий опис процедури проведення досліджень; не дотриманий регламент виконання роботи; зауваження керівника частково враховані; курсова робота, в основному, оформлена згідно з установленими вимогами, але якість табличного та ілюстративного матеріалу погана, є стилістичні та граматичні помилки

1–35 балів – зміст більшості розділів курсової роботи не відповідають темі; аналіз поверхневий, інформаційні дані використано недостатньо і пасивно; залучені матеріали лише навчальних підручників та посібників, етика посилань не дотримана; співпраця з керівником недотримана; курсова робота оформлена неохайно з грубими порушеннями установлених вимог.

Критерії оцінювання захисту курсової роботи:

35–40 балів – здобувач виявляє глибокі знання з теми курсової роботи; бездоганно відповідає на всі поставлені питання; аргументовано захищає свою позицію; відмінно володіє культурою презентації власних досліджень і застосування мультимедійної техніки.

28–34 балів – доповідь змістовна; здобувач дає відповіді на всі поставлені питання, але у відповідях не може вийти за межі теми; послідовність висвітлення алгоритму доповіді недотримана; якість презентації добра.

21–27 балів – доповідь здобувача незмістовна; відповіді на питання нечіткі та неоднозначні; знання студента по темі мають загальний характер; регламент виступу порушений; якість презентації задовільна.

1–20 балів – здобувач не володіє матеріалом курсової роботи; доповідь побудована нелогічно, без послідовності викладу основних результатів досліджень; здобувач неспроможний надати відповіді на поставлені питання; якість презентації незадовільна.

За результатами оцінки змісту, власних результатів досліджень, оформлення, захисту курсової роботи виставляється загальний бал за 100-бальною шкалою, який записується на титульному аркуші курсової роботи та проставляється в екзаменаційну відомість і залікову книжку здобувача.

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ветеринарна ортопедія : хвороби копит і копитаць : посібник для студентів аграр. закл. освіти I–IV рівня акредитації зі спец. «Вет. медицина» / В. Б. Борисевич та ін. Київ : ДІА, 2007. 136 с.
2. Загальна ветеринарно-медична хірургія / Борисевич В. Б. та ін. К.: Науковий світ, 2001. 274 с.
3. Загальна та спеціальна хірургія : практикум / Д. В. Сарбаш та ін. Харків, 2020. 265 с.
4. Ортопедія коней : посібник / Д. В. Сарбаш та ін. Харків : вид-во ХДЗВА, 2018. 194 с.
5. Спеціальна ветеринарна хірургія / Панько І. С. та ін. Біла Церква, 2003. 496 с.
6. Ветеринарна хірургія з анатомією коня: навч. посібник / Г.М. Калиновський та ін. Житомир: ЖНАЕУ, 2016. 120 с.
7. Власенко В. М., Тихонюк Л. А., Рубленко М. В. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. Спеціальна частина. Біла Церква : БДАУ, 2006. 544 с.
8. Ковальчук Ю. В., Карпюк В. В., Калиновський Г. М. Перебіг ранового процесу у великої рогатої худоби в умовно чистій і забрудненій радіонуклідами зонах : монографія. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. 92 с.
9. Лікувально-профілактичні заходи при хворобах кінцівок : рекомендації для лікарів ветеринарної медицини / І. С. Панько та ін. Біла Церква, 2005. 22 с.
10. Оперативна хірургія : практикум / Д. В. Сарбаш та ін. Харків : Стиль-Іздат, 2017. 218 с.
11. Хірургічні хвороби кінцівок домашніх тварин, їх діагностика: навч. посібник / Ю. В. Ковальчук та ін. Житомир: Євро-Волинь , 2024 р. 181 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ТВАРИННИЦТВА**

Кафедра внутрішньої патології та морфології

**КУРСОВА РОБОТА
(ІСТОРІЯ ХВОРОБИ)**

з навчальної дисципліни

«ЗАГАЛЬНА І СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

на тему:

Виконав (ла)

Студент (ка) _____ курсу _____ групи
Галузі знань 21 «Ветеринарна медицина»
Спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»

(ПІБ студента або студентки)

Керівник _____

(ПІБ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Житомир 2025

**Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 2018. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроєкол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вип. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / І. В. Довгаль. Київ : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основи маркетингу : навч. посібн. / пер. з англ. В. Б. Боброва. Київ, 2016. 698 с. Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 2017. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.
Статті з продовжуваних та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28. Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.

Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&cs=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).
	Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стінка рулонного пресс-підборщика / В. Б. Ковальов, В. Б. Мелегін. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).